

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

Local Wisdom

กองการศึกษา เทศบาลตำบลเกาะกลาง
อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

คำนำ

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ.๒๕๖๒ ส่วนที่ ๓ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา ๖๗ ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขต ดังนี้ (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และรัฐควรจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อให้ข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้าน เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม ต่อไป

กองการศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง
มกราคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑
บทที่ ๒ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔
๑) ด้านเกษตรกรรม	๔
๒) ด้านหัตถกรรม	๑๑
๓) ด้านการแพทย์ไทย	๑๖
๔) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๘
๕) ด้านศาสนาและประเพณี	๒๑
ภาคผนวก	๒๗
แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒๘

บทที่ ๑

บทนำ

เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากท้องถิ่น
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นต่อไป

๑.๒ ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ซึ่งเรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายภูมิปัญญาไว้ว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ดังนี้ “ภูมิปัญญา” หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรสร ปรุงแต่ง พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย”

กระทรวงศึกษาธิการได้อธิบายความหมายของภูมิปัญญา ไว้ว่า “ภูมิปัญญา” หมายถึง ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชนและในการตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้”

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของ “ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกตวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

๑.๓ การกำหนดฐานข้อมูลของภูมิปัญญาท้องถิ่น

“ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา แบ่งออกหรือจำแนกออกเป็น ๘ สาขาหรือด้าน ดังนี้

สาขาที่ ๑ ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ โดยการพัฒนาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

สาขาที่ ๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

สาขาที่ ๓ ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

สาขาที่ ๔ ด้านการแพทย์แผนไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแดด) เป็นต้น

สาขาที่ ๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม,การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

สาขาที่ ๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงาน ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การขับร้องเพลงอีแซว ลำตัด ลิเก หมอลำ โนรา เป็นต้น

สาขาที่ ๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ, ภาษาถิ่น, หนังสือ, ตำรา, ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น เป็นต้น

สาขาที่ ๘ ด้านอื่น ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

สาขาที่ ๙ ด้านศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาและความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน,เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น
๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่ายโดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน,งานแกะหนังตะลุง,งานทอผ้าด้วยมือ,งานเย็บปักถักร้อย,การทำหัวโขน เป็นต้น
๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป,การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น
๔. ด้านกาแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย , การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น
๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า , การสืบชะตาแม่น้ำ ,การทำแนวปะการังเทียม ,การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ,นาฏศิลป์,ดนตรี,ทัศนศิลป์,คีตศิลป์,การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ
๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน
๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

บทที่ ๒

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลเกาะกลาง

๑. ด้านเกษตรกรรม

- ๑.๑ ชื่อภูมิปัญญา ศูนย์พัฒนาการเกษตรย่อยตำบลเกาะกลาง (ศพก.ตำบลเกาะกลาง)
ประธานกลุ่ม นายเรืองเดช คล่องดี
ที่ตั้ง เลขที่ ๖๖ หมู่ที่ ๙ ตำบลเกาะกลาง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
เบอร์โทรศัพท์

ความเป็นมา

หมู่ที่ ๙ บ้านท่าคลอง เป็นหมู่บ้านจัดการตนเองโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวขับเคลื่อน โดยมีกิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมคือหมู่บ้านจัดการตนเองด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมทุกระบบในหมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๓๕๔ คน ชาย ๑๘๗ คน หญิง ๑๖๗ คน จำนวน ๙๓ ครัวเรือน ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน ๑๑๐ ครัวเรือน นักเรียน นักศึกษา ๕๗ ครัวเรือน รับจ้างทั่วไป ๓๖ ครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ๖๒,๙๖๘.๙๓ บาท มีนายอนันต์ มีศิลป์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และนายเรืองเดช คล่องดี เป็นสมาชิก อบต.หมู่ ๙ มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงมีภูเขาและลาดต่ำลงสู่ทะเล ทางทิศตะวันตก ทิศใต้มีอาณาเขตติดต่อกับทะเลอันดามัน มีลมมรสุมพัดผ่านตลอดปี โดยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดผ่านตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนกันยายนและลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดผ่านตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมีนาคมเป็นหมู่บ้านต้นแบบในการจัดการตนเองโดยใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้แก่ฝ่ายปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้รับการ

สนับสนุนจากท้องถิ่น จากกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆที่มีอยู่ศักยภาพของหมู่บ้าน ประกอบด้วยกลุ่มอาชีพ ที่มีความเข้มแข็งและที่กำลังพัฒนาขึ้นไปสู่กลุ่มที่มีความเข้มแข็ง โดย การสนับสนุนขององค์กรในพื้นที่ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาทุ่งกลาง โรงพยาบาลอำเภอเกาะลันตา มูลนิธิริรักษ์ไทย และสภาองค์กรชุมชนตำบลเกาะกลางเพื่อให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาหมู่บ้าน

คุณเรืองเดช คล่องดี จึงเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาการเกษตรย่อยตำบลเกาะกลาง (ศพก.ตำบลเกาะกลาง) หมู่ที่ ๙ บ้านท่าคลอง” โดยยึดหลักความสอดคล้องกับภารกิจหลัก ๗ ด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนและสังคม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านบริหารจัดการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและอปท. เป้าหมายของหมู่บ้านท่าคลอง หมู่ที่ ๙ คือ การพึ่งพาตนเอง โดยสอดคล้องกับข้อเสนอ ๗+๑ นโยบายสาธารณะทั้งหมด ๕๕ ข้อ ในด้านเกษตรกรรมยั่งยืน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน การดูแลสุขภาพชุมชนโดยชุมชน

วิธีทำ (ขั้นตอน/กระบวนการ)

๑. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ผสมผสาน ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ ชื่อภูมิปัญญา การตำข้าวเม่า
 ผู้ก่อตั้ง นางเจี๊ยะเสี๊ยะ ตะวัน
 สถานที่ หมู่ที่ ๓ บ้านปากคลอง ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่

ความเป็นมา

เมื่อในอดีต การตำข้าวเม่า จัดเป็นประเพณีด้านภูมิปัญญาชาวบ้านในฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าวไร่ ข้าวนาปี ชาวบ้านจะช่วยกันเก็บเกี่ยวข้าวที่ยังไม่สุก มาร่วมกันทำข้าวเม่าในตอนกลางคืนเดือนเพ็ญ เพื่อรับประทานร่วมกันหลายๆ คน โดยเป็นกิจกรรมของเจ้าของไร่-นา ในการตอบแทนพี่น้องที่ได้ลงแขกเกี่ยวข้าว จนกลายเป็นประเพณีด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบทอดกันมาในการนำข้าวเปลือก(ข้าวเหนียว) มาทำเป็นข้าวเม่า

วิธีการทำ (ขั้นตอน/กระบวนการ)

๑. นำข้าวเปลือกเหนียว (ข้าวเหนียวดำ) ที่นวดเป็นเมล็ดแล้ว นำไปแช่ในถังน้ำ ใช้น้ำธรรมดา จำนวน ๒ คืบ ๒ วัน หลังจากนั้นนำข้าวขึ้นมาสะเด็ดน้ำ
๒. นำเอาข้าวเปลือกตามข้อ ๑. ไปคั่วไฟ โดยการคั่วในกระทะเปล่า คั่วจนเมล็ดข้าวมีเสียงกระทะเปลือก จึงยกลงจากไฟ
๓. นำข้าวเปลือกที่คั่วตามขั้นตอนที่ ๒. ไปเทใส่ในครกตำข้าว(ครกไม้) แล้วจึงทำการตำด้วยสากไม้ จะตำพร้อมกันสองคน หรือตำคนเดียวก็ได้
๔. ตักใส่ในกระด้ง เพื่อคัดแยกส่วนที่เป็นกากหรือเปลือกออก จนเหลือแต่ที่เป็น “ข้าวเม่า”

การนำไปรับประทาน

-ชुตมะพร้าวอ่อน ผสมกับน้ำตาล แล้วนำไปคลุกผสมให้เข้ากัน แล้วนำไปรับประทานได้เลย

ภาพประกอบ : การตำข้าวเม่า

การคั่วข้าวเปลือก(ใช้ข้าวเหนียว) ในเตาไฟั้งโล่

การตำ โดยใช้ครกและสาก ทำจากไม้

การ चुดมะพร้าวอ่อน
ด้วยกระต่าย चुดมะ
พร้าว สำหรับนำไป
ชากับข้าวเม่าและ
ปรุงรสชาด

ข้าวเม่า พร้อม
รับประทาน
(ใช้ข้าวเหนียวดำ)

๒. ด้านหัตถกรรม

๒.๑ ชื่อภูมิปัญญา การผลิตกาแฟโบราณบ้านรำหมาด

ประธานกลุ่ม นางกิตติมา ถิ่นเกาะยาว

ที่ตั้ง เลขที่ ๓๔/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะกลาง อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๖๕๐๒๘๙๘

ความเป็นมา

กลุ่มกาแฟโบราณบ้านรำหมาด จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ โดยสมาชิกกลุ่มลงหุ้น กำหนดหุ้นละ ๓๐ บาท (ถือหุ้นได้ไม่เกินคนละ ๓ หุ้น) เริ่มแรกมีสมาชิก ๓๐ คน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๗๘ คน มีเงินทุนหมุนเวียน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็นผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ระดับ ๔ ดาว มีการทำกิจกรรมกลุ่ม ในการคั่วกาแฟโดยใช้สูตรภูมิปัญญาดั้งเดิม

แต่เดิมชุมชนบ้านรำหมาดมีการปลูกต้นกาแฟในครัวเรือนและนำผลผลิตมาแปรรูปคั่วบดสูตรโบราณ และนำกาแฟมาชงกินเองในครัวเรือน ต่อมามีการชงขายในร้านค้าชุมชนและมีการแบ่งกาแฟแบบผงขายให้กับลูกค้าที่สนใจ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ นายก่อสอด หนูสงค์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการคั่วกาแฟโบราณว่า น่าจะมีการจัดตั้งกลุ่มและพัฒนารูปแบบการแพ็คเกจจิ้งบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ ประกอบกับในปี ๒๕๔๒ มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จึงได้มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุน เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม / การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ / การตลาด จนเข้าสู่การคัดสรรผลิตภัณฑ์ชุมชน

วิธีทำ (ขั้นตอน/กระบวนการ)

๑. นำเมล็ดกาแฟที่ตากแห้งมาล้างทำความสะอาดและคั่วจนเมล็ดกาแฟดำ ประมาณ ๕๐ นาที แล้ว ตักใส่ภาชนะพักไว้
๒. นำน้ำตาลทรายขาว + น้ำตาลทรายแดง+น้ำเล็กน้อย เคี้ยวน้ำตาลประมาณ ๔๐ นาที จนเหนียวหนึบเป็นคาราเมล
๓. นำเมล็ดกาแฟที่คั่วดำลงผสมกับน้ำตาลที่เคี้ยว ประมาณ ๔๐ นาทีจนจนเป็นเนื้อเดียวกันเกือบแห้ง
๔. แล้วนำกาแฟที่ผสมเสตมาเทใส่ภาชนะเพื่อระบายความร้อน
๕. กะเทาะกาแฟที่เย็นแล้วนำมาใส่ครกตำกับสาก เสร็จแล้วตักกาแฟที่ตำใส่ตะแกรงร่อนเอาส่วนที่ละเอียดนำมาแพคใส่บรรจุภัณฑ์พร้อมจำหน่าย

ภาพ : การเคี้ยวเมล็ดกาแฟผสมน้ำตาลจนเหนียวหนึบ

ภาพ : การนำเมล็ดกาแฟที่เคี้ยวแล้ว มาตำในครก-สาก ด้วยมือ

ภาพ : ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป บรรจุกล่อง

๒.๒ ชื่อภูมิปัญญา การผลิตข้าวหอมมือ (กลุ่มข้าวหอมมือบ้านรำหมาด)

ประธานกลุ่ม นางสาวบุปผา สัตย์จิตร

สถานที่ตั้ง ๓๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะกลาง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่

เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๐๔๒๕๓๐๓

ความเป็นมา

กลุ่มข้าวหอมมือบ้านรำหมาด ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๕ จากการรวมกลุ่มของแม่บ้านในชุมชนที่มองเห็นความสำคัญของการบริโภคในปัจจุบันและเป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นการผลิตข้าวสารที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางอาหารครบถ้วน ช่วยในการป้องกันและรักษาโรคบางชนิดได้ เช่น เหน็บชา ปากนกกระจอก

วิธีการทำ

๑. นำข้าวเปลือกที่ได้จากการปลูกข้าวไร่และข้าวนา มาทำการนวดออกจากรวง
๒. นำไปตากใช้เวลา ประมาณ ๑ วัน เพื่อให้เปลือกมันกรอบและกะเทาะออกได้ง่าย
๓. นำไปกะเทาะเปลือกออกโดยใช้ครกสีมือ หรือใช้เป็นเครื่องสีข้าวกลิ้ง จะได้ข้าวกลิ้ง ๑๐๐%
๔. หลังจากนั้นก็นำไปตำด้วยครกตำมือหรือครกกระเดื่องก็ได้ ตำพอละเอียดนิดหน่อย นำไปร่อนแยกรำข้าวออก
๕. นำข้าวสารที่ได้ไปใส่ในบรรจุภัณฑ์ พร้อมจำหน่ายให้ผู้บริโภคต่อไป

๒.๓ ชื่อภูมิปัญญา กลุ่มจักสานเตยปาหนันบ้านรำหมาด

ประธานกลุ่ม นางวารุณี ห้าหาว

ที่ตั้ง ๙๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลเกาะกลาง อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๘-๓๘๕๓๓๐๑

ความเป็นมา

กลุ่มจักสานเตยปาหนัน จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นกลุ่มที่จัดทำผลิตภัณฑ์จากเส้นเตยปาหนัน ซึ่งเป็นต้นไม้ที่ขึ้นตามป่าชายเลน และนำมาแปรรูปเป็นเส้นนำมาจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น เช่นนำมาแปรรูปเป็นกระเชอใส่ข้าว เสื่อ กระเป๋าใส่เครื่องสำอาง และปัจจุบันนำไปเป็นหลักสูตรท้องถิ่น นำไปสอนนักเรียนในโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้รู้คุณค่าของผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีการทำ

๑. นำใบเตยสดมาปลดหนามข้างหลังใบออก
๒. นำไปตากแดดให้เป็นมัน
๓. นำมาจักตอก (กรีด/รีด) ดึงเส้นด้วยยาหาด (เครื่องมือ) ให้เป็นเส้นตามขนาดที่ต้องการ และขูดให้นิ่มนำมาผูกเป็นมัด
๔. นำไปต้ม ประมาณ ๓๐ นาที ยกเส้นเตยที่ต้มแล้วไปแช่น้ำทิ้งไว้ ๒ คืน
๕. นำไปตากแดด เพื่อให้เส้นเตยแห้ง แล้วนำมาขูดให้เส้นนิ่ม เพื่อนำมาจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป

๓. ด้านการแพทย์ไทย

๓.๑ ชื่อภูมิปัญญา นวดแผนไทย (ผู้พิการ , ผู้สูงอายุ)

ประธานกลุ่ม นายเอียด เจาะสา

สถานที่ตั้ง ๔๒ หมู่ที่ ๘ ตำบลเกาะกลาง อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่ เบอร์โทรศัพท์

ความเป็นมา

เป็นผู้สูงอายุและพิการทางสายตา มีความสนใจที่จะหารายได้ให้กับตัวเอง หลังจากทางนั้นทาง หมู่บ้านบ้านหัวหิน ได้ส่งไปอบรมกับหน่วยงานพมจ.จังหวัดกระบี่ เกี่ยวกับการนวดแผนไทย จนจบหลักสูตร ซึ่งสามารถนำกลับมาต่อยอดและสร้างรายได้ให้กับตัวเอง โดยให้บริการกับคนในชุมชน ทั้งผู้สูงอายุและคนที่มี ปัญหาเรื่องเส้น โดยคิดอัตราค่าบริการครั้งละ ๑๐๐ บาท/คน ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที

วิธีการ

๑. ใช้อาคารศูนย์เรียนรู้ (บालายบ้านควน) เป็นจุดให้บริการหลัก และจะให้บริการตามบ้านที่สนใจ โดยสามารถติดต่อก่อนล่วงหน้า เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุที่มีความพิการ

๒. ให้บริการนวดสำหรับผู้มีปัญหาเรื่องสุขภาพเกี่ยวกับเส้น และนวดเพื่อคลายเส้น

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๑ ชื่อภูมิปัญญา ช้างปลา หรือบ้านปลา (ปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน)

ประธานกลุ่ม นายปัญญา หวามาก , รองประธานฯ นายเรืองเดช คล่องดี

สถานที่ตั้ง หมู่ที่ ๙ ตำบลเกาะกลาง อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่

ความเป็นมา

ตำบลเกาะกลาง มีพื้นที่ที่ตั้งอยู่บนเกาะฝั่งทะเลอันดามัน พื้นที่มีทะเลล้อมรอบ โดยเฉพาะหมู่ที่ ๙ บ้านท่าคลอง เป็นชุมชนที่อยู่ติดกับทะเลมากที่สุด และเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติอยู่หลายครั้ง โดยเฉพาะภัยสึนามิเมื่อปี ๒๕๔๗ อาชีพหลักของคนในชุมชนหมู่ที่ ๙ บ้านท่าคลองนอกจากทำสวนยางพาราแล้ว การประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง ยังเป็นอาชีพที่ทำรายได้หลักให้กับคนในชุมชนอีกอาชีพหนึ่ง

แต่จากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในยุคปัจจุบัน อันเกิดจากสาเหตุของการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีการวางแผน ใช้อย่างสิ้นเปลือง และไม่มีการอนุรักษ์หรือรักษา ทำให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ไม่ว่าจะเป็นกุ้ง หอย ปู ปลา ได้หายไปจากท้องทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนบ้านท่าคลองเป็นอย่างมาก ปลาที่เคยหาได้เยอะกลับลดน้อยลง จำนวนและชนิดของปลาลดน้อยลง ขนาดของปลาที่หาได้ก็เล็กลง และบางครั้งเพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ชาวประมงจำเป็นที่จะต้องออกไปไกลจากชายฝั่งมากขึ้น และยิ่งในยุคปัจจุบันนี้ปัญหาด้านภัยพิบัติลมมรสุมที่มาเร็วและนานกว่าที่เคยเป็น ส่งผลให้ชาวประมงออกไปหาจับสัตว์น้ำตามเกาะแก่ง หรือ ตามชายฝั่งทะเลไม่ได้

จากสภาพการณ์และประสบการณ์ของคนในชุมชนบ้านท่าคลองดังกล่าว จึงได้มีการรวมกลุ่มกันภายใต้ชื่อ “ชุมชนคนรักบ้าน ป่า เล” ถือเป็นชุมชนที่นำประสบการณ์และบทเรียนสู่การเรียนรู้เรื่องการจัดการภัยในชุมชน ที่มีเป้าหมายเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนและเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติโดยมีกลไกหลัก ๓ ส่วน คือ กลุ่มสถาบันการเงินขนาดเล็กของชุมชนที่พัฒนาการมาจากกองทุนพื้นฟูอาชีพ ผู้ประสบภัยสึนามิ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน และกลุ่มเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติโดยชุมชน ที่เริ่มต้นจากการฟื้นฟู การทดแทนแหล่งอาหารของชุมชนให้กลับคืนมา การอนุรักษ์ปูไข่นอกกระดอง การทำบ้านปลาด้วยปะการังเทียม การดูแล อนุรักษ์ การบำรุงรักษา ฝักระวังพื้นที่ป่าชายเลน ปรกการป้องกันภัยธรรมชาติและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ

นวัตกรรม ช้างปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน ประสบความสำเร็จได้เนื่องจากมี**ทุนที่เป็นบุคคลทางสังคม** เป็นผู้คิดค้นและ พัฒนานวัตกรรม คือ นายปัญญา หวามาก นายเรืองเดช คล่องดี และแกนนำกลุ่มคนรักบ้าน - ป่า เล และยังมี**เครือข่ายที่หนุนเสริม**ในการทำงานคือ มูลนิธิริรักษ์ไทย ซึ่งให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ และการให้คำปรึกษาในด้านความรู้วิชาการต่างๆ **เป้าหมาย**ในการดำเนินงานของนวัตกรรม คือ การคิดค้นนวัตกรรมช้างปะการังเทียมที่มีประสิทธิภาพและมีอายุการใช้งานที่คงทน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรในลำคลอง และ สร้างที่อยู่ให้กับปลาและสัตว์น้ำให้สามารถมีที่อยู่อาศัยและแพร่ขยายพันธุ์ได้ในช่วงลมมรสุม **ผลลัพธ์** ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมก็คือ ได้รูปแบบการทำช้างปะการังเทียมแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ทรัพยากรในลำคลองและชายฝั่งทะเลเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ชาวประมงสามารถทำมาหากินได้ในช่วงลมมรสุม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ก็ดีขึ้น

วิธีการดำเนินการ

ในการทำซั้งปะการังเทียมแบบพื้นบ้านของชุมชนบ้านท่าคลอง มีแกนนำกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ร่วมกับมูลนิธิรักษ์ไทย ร่วมกันปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางแก้ไข จนได้ข้อสรุปว่าต้องมีการร่วมกันอนุรักษ์ และสร้างที่อยู่ให้กับปลาในลำคลองได้หลบและขยายพันธุ์ในช่วงลมมรสุม แนวทางหนึ่งที่ได้ก็คือ การทำซั้งปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน แต่การทำซั้งแบบเดิมมีความคงทนน้อย ระยะเวลาสั้น เนื่องจากใช้วัสดุที่ทำจากธรรมชาติทั้งสิ้น เช่น ไม้ไผ่ ทางมะพร้าว และกิ่งไม้ และโดยเฉพาะไม้ไผ่ หาได้ยากมากในท้องถิ่น ทางแกนนำภายใต้กลุ่ม คนรักษ์บ้าน-ป่าเล จึงได้คิดค้นนวัตกรรมซั้งปะการังเทียมแบบพื้นบ้านขึ้นมาใหม่ โดยนำวิธีการแบบพื้นบ้านเดิมมาดัดแปลงให้มีความคงทน และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยการนำท่อซีเมนต์ ขนาดจำนวน ๓ ลูกผูกติดกันในลักษณะสามเหลี่ยม และใช้กิ่งไม้ที่เป็นไม้โกงกาง หรือ ไม้ชนิดอื่นในป่าชายเลนมาผูกติดเข้าด้วยกัน สาเหตุที่ต้องใช้ไม้ในป่าชายเลนเนื่องจากต้องการนำเอาสิ่งที่เป็นที่ปลาคุ้นเคยมาผูกติดกับซั้งเพื่อให้ปลาคลายความระแวงและเข้ามาอาศัยอยู่ในซั้งอย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นก็ร่วมกันกำหนดแนวการตั้งซั้งปะการังเทียม โดยการวางซั้งจะต้องวางในลักษณะที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จากการค้นคว้าของกลุ่มอนุรักษ์พบว่า จะต้องวางในแนวเฉียงกับทางเดินของน้ำจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะหากวางในลักษณะขวางทางเดินน้ำ จะทำให้ทิศทางของทางเดินน้ำเปลี่ยน แนวตลิ่งเปลี่ยน กระทบต่อสภาพแวดล้อม และหากวางในแนวตรงทางเดียวกับทางเดินน้ำจะทำให้กระแสน้ำเชี่ยวไหลผ่านท่อซั้งที่เป็นอุปกรณ์หลักในการทำซั้งทำให้ปลาไม่สามารถต้านกระแสแรงของน้ำได้ แต่การวางในแนวเฉียง จะทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อ กับทางเดินน้ำ อีกทั้งปลายังสามารถอาศัยอยู่ได้อย่างปลอดภัยอีกด้วย

เมื่อมีการวางซั้งไปแล้ว ชุมชนมีการกำหนดกฎกติการ่วมในกันการใช้ประโยชน์ร่วมกันในบริเวณที่วางซั้งและรวมไปถึงบริเวณทะเลหน้าชุมชน นอกจากนี้แล้วยังมีการติดตามและประเมินผลร่วมกันถึงสภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน ว่าเมื่อวางปะการังไปแล้ว จะมีปลาเพิ่มจำนวนมากขึ้นหรือไม่ โดยการใช้ “ไซปลา” ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพทางการประมง และอาศัยภูมิปัญญาของชาวประมงในการหากินไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ในการค้นหาตัวปลา เพียงแต่ต้องเชี่ยวชาญพื้นที่ รู้จักการสังเกต การจดจำ และช่วงเวลาของธรรมชาติ โดยไซปลาที่เลือกใช้มีขนาด ๑.๕ x ๒ เมตร และนำมาจมนทิ้งไว้บริเวณพื้นที่ดำเนินกิจกรรมโครงการบ้านปลา โดยในครั้งแรกที่ประเมิน คือวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ ใช้ไซจำนวน ๔ ลูก ผลจากการประเมิน มีปลาเข้าไซเป็นจำนวนมาก รวมถึงปลาที่สูญหายไปจากทะเลแถบนี้เมื่อหลายปีก่อนก็เริ่มมีเข้ามาให้เห็น โดยเมื่อนำปลาทั้งหมดมาชั่งรวมกัน และประเมินราคาซื้อขายตามท้องตลาดพบว่า จะได้เงินราวๆ ๓,๓๐๐ บาท เมื่อหักค่าน้ำมันแล้ว ถือว่าคุ้มค่า

ปัจจุบัน พบว่านวัตกรรมซั้งปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน” ของบ้านท่าคลอง ก็ได้ตอบสนองการแก้ไขปัญหาของชุมชนบ้านท่าคลองแล้ว ถึงแม้การประเมินผลจะเป็นเพียงวิธีการที่ชาวบ้านออกแบบกันเอง ไม่มีหลักวิชาการมากมาย แต่ก็สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนบ้านท่าคลองที่ร่วมกันดำเนินโครงการ เพื่อความมั่นคงในการดำรงวิถีชีวิตชาวประมงบ้านท่าคลอง

นวัตกรรม ซั้งปลา(ปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน) มีความสอดคล้องกับภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภาพ : ลักษณะของซั้งปลา หรือบ้านปลา (ปะการังเทียมแบบพื้นบ้าน)

๕. ด้านศาสนาและประเพณี

๕.๑ ชื่อภูมิปัญญา ประเพณีเข้าสู่ันต์หมู่

เจ้าของ / ที่อยู่ กลุ่มเพื่อนพัฒนา(ม.๒ และ ม.๑๐) โดยมี นายประสิทธิ์ สัตย์จิตร
เป็นประธานกลุ่มฯ

ความเป็นมา

ตำบลเกาะกลางมีประชากร ร้อยละ ๙๕ หรือประมาณ ๗,๐๐๐ คน นับถือศาสนาอิสลาม การจัดโครงการส่งเสริมประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม (ส่งเสริมให้ความรู้กิจกรรมสุนัต) มีที่มา กล่าวคือ พิธีสุนัตหมู่ของเด็กไทยมุสลิม ซึ่งภาษาอาหรับ เรียกว่า คีตาน ภาษามาลายู เรียกว่า มาไซยะยาวิ ส่วนคนไทย โดยทั่วไป เรียกว่า พิธีเข้าสู่ันต์ มีความหมาย คือ การขลิบปลายอวัยวะเพศของเด็กไทยมุสลิม ทั้งชายและหญิง เมื่อเข้าวัยอันควร คือ อายุระหว่าง ๘ – ๑๒ ปี ถือเป็นส่วนหนึ่งของความดีต่างๆ ตามบทบัญญัติอิสลามที่อัลลอฮ์ (ซบ.) ทรงบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง ให้ความสำคัญกับเด็ก ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป จำเป็นต้องส่งเสริมให้ความรู้ที่ถูกต้องถึงความสำคัญของการเข้าสู่ันต์ ตลอดจนวิธีการในการเข้าสู่ันต์ เพื่อสุขภาพอนามัยและรักษาความสะอาด ป้องกันโรคติดต่อ โดยวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และเชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะ อีกทั้งเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และเพื่อส่งเสริมความสามัคคี ความเข้าใจอันดี ระหว่างราชการกับชุมชนในท้องถิ่น

วิธีการทำ (ขั้นตอน/กระบวนการ)

๑. ประชาสัมพันธ์ หรือออกสำรวจ เฉพาะเด็กผู้ชาย ที่มีอายุ ๖ – ๑๒ ปี ที่ผู้ปกครองมีความประสงค์ จะให้ลูกหลานเข้าพิธีสู่หนัตหมู่ โดยให้เขียนใบสมัครแจ้งความประสงค์
๒. นัดหมายให้เด็กผู้ชายทุกคน มารวมตัวกันที่ลานหมู่บ้าน โดยให้ทุกคนแต่งกายตามแบบประเพณีของศาสนาอิสลาม ตกแต่งร่ม รวมไปถึงผู้ปกครองของเด็กด้วย จำนวน ๑ คน
๓. แห่เด็กที่เข้าพิธีทุกคน โดยให้เด็กนั่งบนบ่า และเดินขบวนแห่รอบหมู่บ้าน
๔. มีกิจกรรมประกวดการแต่งกายของเด็กและผู้ปกครอง กิจกรรมพิธีทางศาสนา และจับลำดับบัตรคิว
๕. วันรุ่งขึ้น ในตอนเช้าอาบน้ำชำระร่างกายเด็กที่เข้าพิธีทุกคน แล้วมารอคิวของแต่ละคน เพื่อทำการขลิบปลายอวัยวะเพศชาย โดยหมอแพทย์แผนปัจจุบันที่เป็นมุสลิมเท่านั้น และที่ได้เชิญมาทำพิธี

ภาพถ่ายประกอบ (การแห่เด็กเข้าพิธีสูนัตหมู)

วิธีการทำ (ขั้นตอน/กระบวนการ)

มีการดำเนินงานตามกิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมพิธีเมาลิติลนปี คือ การอ่าน บัล-ซัรญี (คือการอ่านบทกลอนภาษาอาหรับ) และอ่าน คัมภีร์อัลกุรอาน
๒. การทำพิธีละหมาดร่วมกัน
๓. การบรรยายศาสนธรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา ตามหลักคำสอนและคำสั่งใช้สำหรับเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามวิถีมุสลิม และการสรรเสริญ เผยแพร่คำสอน ชีวประวัติ และร่วมระลึกถึงวันคล้ายวันประสูติของท่านศาสนานบีมุฮัมมัด(ซ.ล) ให้มุสลิมถือปฏิบัติเป็นแบบอย่าง
๔. การขออุมม์ (บทขอพร)
๕. กิจกรรมสัมมนาทางวิชาการ เกี่ยวกับหลักปฏิบัติตามศาสนาอิสลาม

ภาพประกอบพิธีเมฆาว์ลิต

ภาคผนวก

แบบสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลเกาะกลาง

ชื่อภูมิปัญญา.....

เจ้าของ/ที่อยู่/เบอร์โทร.....

ความเป็นมา

.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการทำ (ขั้นตอน/กระบวนการ)

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพประกอบ

